

COMUNICAT DE PRESĂ

15 noiembrie 2010

GUVERNELE EUROPENE TREBUIE SĂ ASIGURE DREPTATE PENTRU VICTIMELE PROGRAMELOR CIA

Amnesty International solicită guvernelor europene să asigure dreptate pentru victimele programelor ilegale ale Agenției Centrale de Informații (CIA) de transportare și detenția secretă a prizonierilor, care au dus la dispariția forțată, tortura și maltratarea mai multor persoane.

Raportul Amnesty International, publicat astăzi, [Secretul deschis: Dovezi privind complicitatea Europei în transportarea și detenția secretă](#) conține cele mai recente dovezi privind complicitatea statelor europene în programele CIA, în contextul luptei împotriva terorismului, care a demarat după atacurile din 11 septembrie 2001 din SUA.

“UE nu a tras la răspundere, nici într-un fel, statele membre pentru abuzurile comise”, a declarat Nicolas Beger, Directorul Biroului Instituțiilor Europene al Amnesty International.

Mai multe persoane au fost supuse dispariției forțate, inclusiv în deținerea secretă a CIA, iar locul de aflare a unora din ele nu este cunoscut nici în prezent. Fiecare dintre victimele procesului de transportare interviuată de Amnesty International a declarat că a fost torturată sau maltrată în alt mod în perioada detenției.

“Nimeni nu trebuie să se eschiveze de la răspundere pentru transportarea ilegală, disparițiile forțate, tortura și detenția secretă, care au avut loc în contextul acestor operațiuni conduse de CIA. Guvernele au obligația legală de a-și asuma responsabilitate deplină pentru astfel de încălcări,” a menționat Nicolas Beger.

Organizațiile interguvernamentale, cum sunt Consiliul Europei, Uniunea Europeană și ONU s-au aflat în fruntea investigării încălcărilor drepturilor omului, asociate cu programele CIA de transportare și deținere secretă a prizonierilor.

În rezultatul unor divulgări din rapoartele lor, au avut loc sau sunt în derulare investigații sau procese juridice cu privire la complicitatea statelor, care și-au propus drept scop responsabilizarea individuală în asemenea state precum Germania, Italia, Lituania, Macedonia, Polonia, România, Suedia și Marea Britanie.

“În mai multe țări europene sunt înregistrate progrese în ceea ce privește responsabilizarea. Acest proces nu trebuie să se oprească. Motivul, invocat prea des, de „necesitate a secretului de stat pentru protecția securității naționale” nu trebuie utilizat asemenea unui scut pentru impunitate” a declarat Nicolas Beger.

Țările implicate

Germania a fost complice la deținerea secretă a lui Muhammad Zammar, interogat de agenții germani, în timp ce se afla în detenție secretă în Siria, în noiembrie 2002. Oficialii germani au recunoscut că tortura a avut loc în închisorile siriene. El urmează încă să beneficieze de proces echitabil, în pofida unei investigații a parlamentului german pe marginea plângerii depuse de Muhammad Zammar și de alții cu privire la abuz.

Italia a condamnat agenți ai SUA și Italiei pentru implicare în răpirea lui Abu Omar din Milano, în februarie 2003. După aceasta, el a fost trimis ilegal în Egipt unde a fost deținut în secret și se presupune că a fost torturat. Dar cazurile împotriva oficialilor de nivel înalt din SUA și Italia au fost închise în virtutea secretului de stat și imunității diplomatice. Procurorul a contestat închiderea acestor cazuri, în timp ce solicitările Italiei privind necesitatea de protecție a „secretelor de stat” continuă să obstrucționeze justiția.

Lituania a recunoscut că au existat două închisori secrete. Închisorile au fost vizitate în iunie 2010 de către o delegație a Comisiei Europene pentru Prevenirea Torturii, prima vizită efectuată de către un organ independent de monitorizare într-o închisoare secretă a CIA în Europa. Tragerea la răspundere a persoanelor responsabile trebuie să fie asigurată de o investigație penală în derulare.

Macedonia este învinuită de asistarea CIA la detenția ilegală și ulterioară extrădarea Afganistanului a cetățeanului german Khaled el-Masri, care a luat cuvântul împotriva Macedoniei la Curtea Europeană a Drepturilor Omului: pentru prima dată, această curte va examina un caz de complicitate presupusă a unui stat membru al Consiliului Europei în programele CIA. Macedonia continuă să nege că agenții săi au acționat ilegal.

Autoritatea de Grăniceri a Poloniei a declarat în iulie 2010 că șapte avioane, multe din ele având pasageri la bord și care acționau în cadrul programului CIA de transportare a deținuților au aterizat la aeroportul Szymany, lângă amplasarea presupusă a unei închisori secrete din Stare Kiejkuty. În septembrie, procuratura a confirmat că investiga plângerile depuse de Abd al-Rahim al-Nashiri, precum că a fost deținut în secret în Polonia. Lui i-a fost atribuit statutului de „victimă” în octombrie 2010, prima dată când plângerile unei victime a operațiunilor CIA au fost recunoscute în acest context.

România este învinuită de găzduirea unei închisori secrete a CIA. Bucureștiul neagă integral responsabilitatea în pofida unor dovezi recente privind participarea sa în programul de transportare a prizonierilor (*pentru informații mai detaliate despre implicarea României găsiți textul mai jos*).

Suedia este acuzată de faptul că nu a investigat integral predarea de către CIA în decembrie 2001 a lui Ahmed Agiza și Mohammed al-Zari Egiptului, unde, conform declarațiilor acestora, ei au fost torturați. În pofida acordării unei recompense acestor persoane, guvernul nu le-a asigurat restabilire deplină și eficientă.

Marea Britanie a anunțat în iulie 2010 că va investiga participarea oficialilor englezi în maltratarea presupusă a persoanelor deținute peste hotare de către serviciile străine de informații. Guvernul a mai recunoscut că SUA au utilizat teritoriul britanic pentru zboruri de transportare a prizonierilor.

ROMÂNIA: NEGĂRI IMPLAUZIBILE ÎN CONTEXTUL UNOR ACUZAȚII ÎN CREȘTERE

Dovezi noi privind participarea României în programele Agenției Centrale de Informații (CIA) de transportare și deținere secretă a prizonierilor au apărut în iulie 2010, atunci când Autoritatea Poloneză de Grăniceri a făcut publică informația ce indica că un zbor din septembrie 2003 a luat pasageri în Polonia și și-a urmat drumul spre România. În pofida informației publice tot mai consistente, conform căreia prizonierii erau plasați într-un centru secret de detenție din România, inclusiv reportaje de presă, care citau foști oficiali ai serviciilor secrete ale SUA, guvernul României a continuat să nege orice implicare în programele CIA de transportare și deținere secretă a prizonierilor.

Încă în 2005, România a fost identificată ca țară învinuită de găzduirea unui centru secret de detenție al CIA. Rapoartele APCE (Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei) și TDIP (Comisia Temporară privind presupusa folosire a unor țări europene de către CIA pentru transportarea și deținerea ilegală de prizonieri) au indicat, de asemenea, că România găzduia un astfel de centru. Comisia Europeană a solicitat, în scris, de la autoritățile române mai multe informații. Citând o investigație internă realizată în 2005 de către autoritățile guvernamentale și concluziile din 2007 ale unei Comisii de Investigații din cadrul Senatului, autoritățile române au răspuns Consiliului Europei și Uniunii Europene negând vehement orice implicare în programele de transportare și deținere secretă a prizonierilor.

Începând cu sfârșitul anului 2008, informații cu privire la găzduirea de către România a unei închisori secrete a CIA au apărut din mai multe surse. În august 2009, New York Times a scris că Kyle “Dusty” Foggo, șeful unei unități de asigurare tehnico-materială a CIA din Frankfurt, a supervizat construcția a trei centre de detenție ale CIA în Europa.

A fost declarat faptul că surse anonime, care au activat în serviciile secrete ale SUA, au indicat existența unui astfel de centru în București, capitala României. Drept răspuns, autoritățile române au reiterat negarea, afirmând că au cooperat „conștiincios și cu cea mai mare transparență” cu mecanismele internaționale, care au investigat centrele secrete și pretinzând, categoric, că toate învinuirile la adresa României erau „nef fondate”.

Ultima informație de acest gen a venit ca răspuns la Studiul Comun al ONU cu privire la Detenția Secretă realizat în februarie 2010. După rezumarea constatărilor raportului APCE cu privire la implicarea României în programul de detenție secretă, studiul a prezentat o analiză independentă a datelor disponibile și a concluzionat că un avion servea în contextul programului CIA de transportare a prizonierilor – un Boeing 737, numărul de înregistrare N313P – a zburat din Polonia în România la 22 septembrie 2003. Cu toate acestea, experții ONU nu au putut confirma definitiv că avionul transporta prizonieri. Într-o notă verbală, adresată experților ONU din 27 ianuarie 2010, autoritățile române au negat din nou că un avion ce transporta prizonieri a aterizat pe teritoriul României și că România a găzduit un centru secret de detenție. Nota menționa că „mai multe avioane care s-au dovedit a fi arendate de CIA au făcut escală [sic] în aeroporturile din România”, dar “nu există date care ar confirma prezența prizonierilor la bordul acestor aeronave”.

Documentele puse la dispoziție de Autoritatea Poloneză de Grăniceri în iulie 2010 (vezi mai sus secțiunea privind Polonia) indică că același Boeing 737, numărul de înregistrare N313P, a ajuns în Polonia la 22 septembrie 2003 fără nici un pasager la bord, dar a luat cinci pasageri înainte de a pleca de la Szymany la București.

În august 2010, Associated Press, citând actuali și foști oficiali, care au păstrat anonimatul, a declarat că Khaled Sheikh Mohamed, unul din autorii presupuși ai atacurilor din 11 septembrie 2001 asupra SUA, a fost transferat la 22 septembrie 2003 cu un Boeing 737 de la Szymany, Polonia, într-un centru nou de detenție, cu denumirea secretă “Britelite” din București, România. Articolul Associated Press menționa că un șir de prizonieri de așa-zisă „valoare superioară” – printre care Abu Zubaydah, Abd al-Rahim al-Nashiri, Ramzi Binalshibh și Mustafa al-Hawsawi –

au fost transportați în secret la Guantanamo Bay, ajungând la 24 septembrie 2003, după ce Boeing 737 cu care erau transportați aceștia a făcut mai multe opriri, inclusiv în Polonia și România.

Citând informații furnizate de către foștii oficiali ai serviciilor secrete americane, care au păstrat anonimatul, Associated Press a scris din nou în octombrie 2010 că Abd al-Rahim al-Nashiri a fost deținut în detenție secretă în România.

O delegație de la CPT a vizitat România în septembrie 2010. În timpul vizitei, delegația a „avut o întâlnire cu Teodor Viorel Meleşcanu, Vice-președintele Senatului, pentru a discuta existența presupusă cu câțiva ani în urmă a unor centre secrete de detenție pe teritoriul României gestionate de Agenția Centrală de Informații a Statelor Unite ale Americii”.

Recomandări

Amnesty International cheamă autoritățile române să urmeze urgent apelul altor state membre ale UE, care sunt implicate în procesele de responsabilizare ce au ca scop descoperirea adevărului despre rolurile lor în programele CIA de transportare și deținere secretă a prizonierilor după 11 septembrie 2001. Dezvăluirile din 2009 și 2010 privind complicitatea presupusă a României în programele CIA de transportare și deținere secretă a prizonierilor obligă guvernul român să-și asume angajamentul față de o investigație integrală, imparțială, independentă și eficientă a rolului său în cadrul acestor operațiuni. De asemenea, autoritățile române trebuie să aprobe publicarea raportului final al CPT privind vizita sa în România.

Vezi și:

[*Starea de negare: Rolul Europei în transportarea și deținerea secretă a prizonierilor, raport, 2008*](#)

Document Public

Pentru mai multe informații vă rugăm să contactați:

Peter Clarke, Media and Communications Officer

Amnesty International EU Office, rue de Trèves, 35, Boite 3 B-1040 Brussels, Belgium
phone (direct line) 32-2-5482773; phone (switchboard) 32-2-5021499; fax 32-2-5025686

Secretariatul Internațional, Amnesty International, str. 1 Easton, Londra WC1X 0DW, MB
www.amnesty.org

Adresa reprezentanței Amnesty International în Republica Moldova: Chișinău, MD-2010, c/p 209. Tel. (373 22) 83 58 08, tel./fax(373 22) 22 99 66. Email: info@amnesty.md Web: www.amnesty.md